

TOPLUMUN TEMELİ AİLE

Birinden yardım istemek ve birine dayanmak anlamına gelen aile, toplumun en küçük birimidir. Aile, evlilik yolu ile kurulur. Anne-baba, çocuk ve yakınlardan oluşan aile, çocukların evlenmesiyle genişleyerek büyür. İnsanlığın ilk ailesini Hz. Âdem ile Hz. Havva kurdu. Bütün insanlar bu ailenin çocuklarıdır. İnsanların çoğalmasıyla farklı kabile ve milletler oluştu. Bu durum Kur'an'ı Kerim'de şöyle açıklanır **“Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkmanızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır.”** Hucurat/13

AİLENİN ÖNEMİ

Biz insanlar her zaman konuşma, yardımlaşma, dertleşme ve paylaşma ihtiyacı duyarız. Bir sıkıntı içine düştüğümüzde, hasta olduğumuzda veya yaşlandığımızda yanı başımızda birilerinin olmasını isteriz. Böyle durumlarda yanımızda hep ailemizi buluruz. İnsanın eşi, en yakın arkadaşı, dert ortağı ve huzur kaynağı olur. Onun için kültürümüzde eşlere hayat arkadaşı denmiştir.

Kadın ve erkek yaratılış özellikleri açısından birbirine muhtaçtır. Onlar birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcısı olarak yaratılmıştır. Bunlar bir araya gelerek sevgi ve şefkat dolu bir yuva oluşturur. Nitekim Allah şöyle buyurmuştur. **“ Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peydâ etmesi de O'nun (varlığının) delillerindedir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır.”** Rum/21

Yuva kurmadaki amaç, birtakım fiziki ve psikolojik ihtiyaçları karşılamanın yanında hayırlı evlat ve iyi nesiller yetiştirmektir. Bu nedenle dinimiz aile kurmayı ve ailenin kurulmasına yardımcı olmayı teşvik eder. 101 Peygamberimiz (s.a.v.) de **“ Nikah benim sünnetimdir”** buyurarak evliliğin önemine dikkatimizi çeker. Evlenmeyi teşvik eden Sevgili Peygamberimiz evlenenlere de yardımcı olurdu. Örneğin bir yolculuk esnasında, Hz. Cabir'le sohbet ederken onun yeni evli ve çok borçlu olduğunu öğrendi. Bunun üzerine Efendimiz (s.a.v.) ona ne kadar malı olduğunu sordu. O da elinde sadece bir devenin bulunduğunu söyledi. Bunun üzerine Peygamberimiz onu borçtan kurtarmak için deveyi kendisine satmasını istedi. Hz. Cabir de Medine'ye varıncaya kadar binmek şartıyla deveyi Sevgili Peygamberimize sattı. Medine'ye varınca deveyi teslim etmek için Peygamberimizin yanına gitti. Fakat o anda Hz. Cabir, bir sürprizle karşılaştı. Sevgili Peygamberimiz, devenin ücretini ödediği gibi deveyi de Cabir'e hediye etti. Cabir de bu duruma sevindi.

AİLEDE MUTLULUĞUN TEMELLERİ

Her toplumda bireylerin bazı görev ve sorumlulukları vardır. Bu görev ve sorumluluklar yerine getirildiği zaman bireyler daha huzurlu ve mutlu yaşar. Ailemiz de küçük bir topluluk olduğuna göre onu oluşturan bireylerin de birbirlerine karşı sevgi, saygı, sadakat, güven ve yardımlaşma gibi görevleri vardır.

Sevgi saygı

Bütün sevgiler Allah'ın “Vedûd” (Sevgi) isminin bir yansımasıdır. Allah sevdiği için merhamet eder, esirger ve bağışlar. Allah'ın sevgisiyle hayat devam eder. Peygamber, ana-baba, vatan, millet ve eşler arasındaki sevgi gibi bütün sevgi çeşitleri Allah sevgisinin bir tür yansımasıdır. Sevgide ölçü Allah rızası olmalıdır. Bu nedenle iyi ve güzel şeyleri sevmeli, kötü ve çirkin şeylerden kaçınmalıyız. Sevgi, saygı doğurur. Bu nedenle aile içinde büyükler küçüklere sevgi ve şefkatle yaklaşmalı, küçüklere de büyüklerine karşı saygı göstermelidir. Böyle bir ailede huzur ve mutluluk çiçekleri açar. Bu ortamda yetişen çocuklar da mutluluk içinde büyür ve aynı güzellikleri çevresindeki insanlara taşırlar.

Sağlıklı iletişim ve Empati kurmak

İletişim, bir kişinin duygu düşünce ve bilgisini karşısındakine iletmesidir. Sağlıklı bir iletişim, aile mutluluğunun temellerinden biridir. Kişilik ve mizaçları farklı iki bireyin bir ömrü paylaşmak üzere bir yuva kurduklarından birbirini çok iyi anlamaları gerekir. İnsanların birbirini anlayabilmeleri için önce birbirlerini dinlemesi gerekir. Sağlıklı bir iletişim kurabilmenin ön şartı, karşımızdaki insanı empatiyle dinlemektir. Empati, kendimizi karşımızdakinin yerine koyabilmektir. İletişimde amaç, anne, babamızı ve kardeşlerimizi dinlemek, anlamak ve anlayışla karşılayabilmektir. Bu nedenle birbirimize güzel sözler söylemeliyiz. Konuşurken ses tonumuza dikkat etmeli, cümleleri özenle seçmeli, karşımızdaki konuşurken onların konuşmasını kesmemeliyiz. Kardeşlerimizle güzel geçinmeli, onları sabır ve dikkatle dinlemeliyiz.

Karşılıklı Güven Ve Sadakat

Ailede sadakat ve güven mutluluğun temel esaslarından biridir. Güven ve sadakat, aile fertlerinin birbirine samimi ve dürüst bir şekilde inanmaları ve bağlılıklarını ifade etmeleridir. Müslümanın en önemli özelliklerinden biri doğru ve güvenilir olmasıdır. Bir gün Sevgili Peygamberimize “Müslüman kimdir?” diye sorulmuştu. Peygamberimiz, **“Gerçek Müslüman elinden ve dilinden diğer Müslümanların emin olduğu kimsedir”** cevabını verdi. Buna göre aile bireyleri birbirine karşı söz ve davranışlarına dikkat etmelidir.

Şiddetten Kaçınmak

Ailede üyelerden birinin diğer bir üyesine karşı fiziksel veya psikolojik olarak zarar vermesine şiddet denir. Şiddetin birçok çeşidi vardır, dinimiz her türlüünü yasaklar. Şiddetin her türlüünden uzak durmalıyız. Çünkü şiddet, şiddeti doğurur ve taraflardan biri muhakkak zarara uğrar. Herkesin bir mizacı vardır ve ona göre davranır. Bizim, kimsenin mizacını değiştirmeye hakkımız yoktur. Dolayısıyla ailemizde herkesi olduğu gibi kabul etmek zorundayız. Bu noktada hoşumuza gitmeyen bazı tutum ve davranışlar olabilir. Bu tür sorunları şiddete başvurmadan anlayışla konuşarak çözmeliyiz. Çünkü şiddet bir çözüm yolu değildir

AİLE BİREYLERİNİN GÖREVLERİ

Bir ailede her bireyin, yerine getirmesi gereken birtakım görevleri vardır. Örneğin anne babaların çocuklarına, çocukların anne babalarına, eşlerin birbirlerine karşı görev ve sorumlulukları vardır. Herkes kendi görev ve sorumluluğunu yerine getirdiği zaman ailede birlik beraberlik ve huzur ortamı oluşur.

EŞLERİN BİRBİRLERİNE KARŞI GÖREVLERİ

Bir yerde birden fazla insan varsa orada karşılıklı hak ve sorumluluklar ortaya çıkar. Hayatı paylaşan eşlerin birbirleri üzerinde bazı hak ve sorumlulukları vardır. Buna Kur'an-ı Kerim'de şöyle işaret edilir: **Erkeklerin, adalet ölçülerine göre kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi, kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır.” Bakara 228** Peygamberimiz de **:Dikkat edin sizin hanımlar üzerinde hakkınız olduğu gibi hanımlarında sizin üzerinizde hakları vardır.”** buyurmuştur.

Eşlerin birbirine karşı görev ve sorumlulukları başında sevgi, saygı, iffet, sadakat ve kanaat gelir. Mutlu bir yuva için eşler birbirini sevmeli ve diğerlerinin farklılıklarına saygı göstermelidir. Birbirinin iffet ve namusunu korumalıdır. Yani ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlı olmalıdırlar. Birbirlerine sadakat göstermelidirler. Yalan, hile, aldatma ve dedikodudan her zaman kaçınmalıdırlar. Peygamberimiz (s.a.v.), **Kıyamet günü Allah katında derecesi en kötü olan ı karı koca sırrını yayandır”** buyurmuştur. Eşler birbirinin sırlarını korumak zorundadır. Çünkü dedikodu ailede huzursuzluk doğurur. Eşlerin birbirinin anne babasına da saygılı olmaları gerekir. Eşler birbirinin akrabalarına gereken değeri vermelidirler. Ayrıca sıkıntı çekmemeleri için harcamalarını gelirlerine göre ayarlamalıdırlar. Eşler farklı iki kişi olduğundan zaman zaman ufak tefek problemler çıkabilir. Bunları büyütmeden, sakın bir şekilde konuşarak güzellikle çözmeye çalışmalı, gerekiyorsa birbirinden özür dilemelidirler.

ANNE BABALARIN ÇOCUKLARINA KARŞI GÖREVLERİ

Anne babanın çocuklarına karşı birtakım görev ve sorumlulukları vardır. Anne, baba öncelikle çocuğun beslenmesi, giyim-kuşamı, büyütülmesi, ahlaki, dinî ve insani değerlerle donatılması konusunda sorumludur. Çocuğu iyi bir birey olarak toplum hayatına hazırlamak da anne babanın görevleri arasındadır buyurarak bu uğurda harcanan çabaların bir karşılığı olduğuna vurgu yapmıştır. Çocuklarını sevmek anne-babanın en önemli görevlerinden biridir. Çünkü kişilik gelişmesinde sevginin rolü büyüktür. Bu konuda Peygamberimizin şu davranışı güzel bir örnektir. Bir gün çocuklarını öperken birinin, **“Benim on çocuğum var hiç birini öpmedim”** demesi üzerine Peygamberimiz, **“ Merhamet etmeyene merhamet edilmez”** buyurmuştur.

Çocukların eğitim ve terbiyesinden de birinci derecede anne babalar sorumludur. Çünkü ilk eğitim ailede başlar. Bu konuda Peygamber Efendimiz, **“ Hiçbir baba çocuğuna güzel ahlaktan daha değerli bir miras bırakmaz”** buyurmuştur Anne-baba çocuklarına güzel örnek olmalıdır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Tâ-Hâ suresinin 132. ayetinde, **“Ailene namazı emret; kendin de ona sabırla devam et...”** buyrulur. Bu ayete göre anne-babanın çocuklarına ibadetleri öğretmesi, onları ibadet yapmaya teşvik etmesi ve bu hususta çocuklarına örnek olması gerekir. Anne babanın çocuklarına karşı görevlerinden biri de çocuklar arasında ayırım yapmamasıdır. Çünkü kardeşler arasında kız, erkek, büyük, küçük ayırımı yapmak kıskanmalara neden olur. Peygamberimiz, **“Allah'tan korkunuz ve çocuklarınız arasında adaletli olunuz.”** buyurarak bu duruma dikkatimizi çekmiştir.

ÇOCUKLARIN ANNE BABALARINA KARŞI GÖREVLERİ

Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilir: **“Biz insana anne babasına iyi davranmasını öğütledik...”** Ahkaf/15 Peygamberimiz de anne ve babamıza saygısızlığın büyük günahlardan olduğunu şu şekilde bildirir: **“Günahların en büyükleri; Allah'a ortak koşmak, anne babaya saygısızlık ve yalancı şahitlik yapmaktır.”**Buhari/edeb

Kur'an'da : **“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine «of!» bile deme; onları azarlama; ikisine de güzel söz söyle.”** İsra/23

Allah bize anne-babamıza karşı hep iyi davranmamızı öğütler. Bu ayette Allah'a kulluk emrinin ardından anne babaya iyilik etmemiz gerektiği vurgulanmaktadır. Diğer bir ayette de küçüklüğümüzde annesinin bize gösterdiği merhamet hatırlatılır ve onların yaşlılıklarında bizim de onlara aynı merhameti göstermemiz istenir: Onlara acıyarak alacak gönüllük kanatların ger ve: **«Rabbim! Küçükken beni yetistirdikleri gibi sen de onlara merhamet et!» de.”** İsra/24 Sevgili Peygamberimiz de anne ve babaya iyi davranmanın önemini şöyle ifade eder: **“Allah'ın rızası anne babanın rızasında dir. Allah'ın öfkesi Anne banın öfkesindedir.”** Bu ifadeye göre Allah'ın rızasını kazanmak, anne babanın rızasını kazanmaya bağlıdır. Anne-babalarımız bizi nice emek ve fedakârlıkla yetiştiren insanlardır. Onlar bizim için birçok güçlüğü katlanıyorlar. Hayata daha iyi hazırlanmamız için bütün imkânlarını kullanıyorlar. Dolayısıyla anne babaya gösterilen bu saygı, aslında onların bize yaptıklarına karşı bir teşekkürdür.

Örneğin Kur'an "Biz insana, ana babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. (İşte bunun için) önce bana, sonra da ana-babama şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş ancak banadır." Lokman/14 ayetiyle bize, annemizin çektiği sıkıntıları hatırlatır.

Yaşlı anne-babamızın kendi yanımızda kalmaları ve hayatlarının son zamanlarını rahat bir şekilde geçirmeleridir. Doğru ve güzel olan budur. Ancak bu her aile için mümkün olmayabilir. Çocukların sahip olduğu imkân ve şartlardan dolayı bazı anne-babalar huzur evinde daha rahat edebilirler. Onlar nerede rahat edebileceklerse ömürlerinin sonunu orada geçirmelerini sağlamak daha doğrudur. "Rabbim hesap günü beni anamı babamı ve bütün müminleri başıyla " İbrahim/41 Daha birçok görevimiz vardır. Sevgili Peygamberimiz onların bir kısmını şöyle dile getirmiştir: "Anne baba ölmüş ise onlara dua, günahlarının affı için Allah'a istiğfar etmek, vasiyetlerini yerine getirmek, onlar vasıtasıyla akraba ziyaretini yerine getirmek ve dostlarına ikramda bulunmak"

AİLE BİREYLERİNİN BİRBİRİNE KARŞI GÖREVLERİ

Anne babamızdan sonra aile içinde en yakınımız kardeşlerimizdir. Onlarla aynı ortamda büyür ve pek çok duyguyu birlikte yaşarız. Sevinç ve üzüntülerimizi paylaşır, sıkıntılara birlikte göğüs gereriz. Ailemizle dayanışma içinde olur keder ve mutluluğa ortak oluruz. Kardeşlerimizle yeri gelir arkadaş, yeri gelir sırdaş oluruz. Kimseye söyleyemediğimiz sorunlarımızı kardeşlerimizle paylaşır, onlardan destek alırız. Kardeşler arasındaki sevgi, saygı ve dayanışma ailenin huzuru ve mutluluğu için vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Küçük kardeşler genellikle ağabey ve ablalarının söz ve davranışlarından etkilenirler. Büyükler küçüklere sevgi ve şefkatle yaklaşmalı ve onlara güzel örnek olmalıdırlar. Küçükler de büyüklerini saymalı ve onların sözlerini dinlemelidirler. Aralarında küskünlük ve dargınlığa yol açacak davranışlar olmamalıdır. Kardeşler arasındaki geçimsizlik, ailenin huzurunu bozar. Peygamberimiz, öncelikle kimlere iyilik etmesi gerektiğini soran kişiye şu cevabı vermiştir: "Allah'a karşı saygılı olun akrabalık haklarını gözetin . Şüphesiz Allah sizi görüp gözetendir." Nisa/1

Bir başka ayette ise akrabaya yardım etmenin önemi şu şekilde dile getirilmiştir. Bir de akrabaya, yoksula, yolcuya hakkını ver. Gereksiz yere de saçıp savurma. İsrâ/26 Peygamberimiz de akrabanın gözetilip kollanması hakkında şunları ifade etmiştir: " İyiliğin en mükemmeli bir adamın babasının arkadaşını hısım ve akrabalarını gözetmesidir" Dolayısıyla büyüklerimizin arkadaşlarına da gereken saygı ve hürmeti göstermeliyiz.

İSLAM'A GÖRE TOPLUMUN TEMEL ÖZELLİKLERİ

1. Bireylerin Sorumluluğuna Dayalıdır
2. Sevgi ve Saygı Temellidir
3. Eşitlik ve Kardeşlik Esasına Dayanır
4. İnsan Hak ve Özgürlüklerini Esas Alır

2. Toplumu Güçlendiren Unsurlar

1. Yardımlaşma ve Dayanışma
2. Barış ve Uzlaşma
3. Birlik ve Bütünlük
4. Adalet ve Güven